

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/262/2015
Identifikačné číslo spisu: 4015200332
Dátum vydania rozhodnutia: 26.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4015200332.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu Mgr. Viliama Pohančeniča a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľky: M. G., nar. XX.XX.XXXX, D. XX, t. č. P. XXXX, Z., Česká republika, proti odporcovi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 735 425 6822 0 zo dňa 18.02.2015 o invalidnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/123/2015-32 zo dňa 10.08.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/123/2015-32 zo dňa 10.08.2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom č. k. 23Sd/123/2015-32 zo dňa 10.08.2015 podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 18.02.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporcu“), ktorým odporca podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a podľa čl. 46 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia zamietol žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok zo dňa 18.08.2014 s odôvodnením, že podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia pobočky Sociálnej poisťovne Levice zo dňa 02.02.2015 nie je invalidná, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Neúspešnej navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že zdravotný stav navrhovateľky posudzoval v správnom konaní posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Levice dňa 02.02.2015 a v súdnom konaní posudková lekárka sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko v Banskej Bystrici dňa 17.06.2015 so záverom, že nie je invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nemá pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou

fyzickou osobou. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 30%. K tomuto záveru dospela posudková lekárka po zhodnotení odborných lekárskeho nálezov navrhovateľky (interné, neurologické, neurochirurgické). Posudkoví lekári dospeli k zhodnému záveru, že u navrhovateľky sa jedná o osteochondrózu a spondylózu krčnej chrbtice, degeneratívne zmeny krčných medzistavcových platničiek, stav po operácii karpálneho tunela vpravo, syndróm karpálneho tunela vľavo. Za rozhodujúce zdravotné postihnutie určili choroby podporného a pohybového aparátu, dorzopatiu, degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách s miernym funkčným postihnutím s prejavmi nervového a svalového dráždenia, slabosť svalového korzetu, obmedzenie pohybu v postihnutom úseku podľa kapitoly XV., oddiel E, položka 3, písmeno b) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. Navrhovateľka bola práceneschopná od 01.10.2013 do 15.10.2014 pre ochorenie chrbtice a syndróm karpálnych kanálov obojstranne. Dňa 03.11.2014 jej bol Okresnou správou sociálneho zabezpečenia Tachov, Česká republika uznaný I. stupeň invalidity z dôvodu, že nie je schopná vykonávať sústavnú pracovnú činnosť v plnom rozsahu, ale len v podstatne menšom rozsahu a intenzite. Miera poklesu pracovnej schopnosti jej bola určená na 35% pre postihnutie oboch končatín so stredne ťažkou poruchou a pre ochorenie chrbtice. Dňa 02.02.2015 navrhovateľka požiadala o posúdenie jej zdravotného stavu na účely invalidity aj v Slovenskej republike. Posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Levice určil navrhovateľke mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 30% pre ochorenie chrbtice s miernou funkčnou poruchou. V rámci opravného prostriedku nepredložila nové lekárske nálezy. Posudková lekárka ústredia posúdila zdravotný stav navrhovateľky v jej neprítomnosti len na základe doložených lekárskeho nálezov a dospela k záveru, že nie je invalidná a má 30%-nú mieru poklesu. Syndróm karpálneho tunela na pravej hornej končatine bol operačne riešený v auguste 2014, čo mohlo viesť k zlepšeniu trpnutia pravej hornej končatiny. Podľa predloženej dokumentácie má navrhovateľka aj syndróm karpálneho tunela na ľavej ruke, ktorý bude tiež operačne riešený, čo by malo zlepšiť funkciu ľavej hornej končatiny. Na záver krajský súd konštatoval, že nezistil nové skutočnosti, ktoré by pri doterajšom posudzovaní zdravotného stavu navrhovateľky neboli známe a zhodnotené a ktoré by odôvodňovali ďalšie doplnenie posudku. Posudkový lekár rozhodol po vlastnom vyšetrení zdravotného stavu navrhovateľky a posúdení odborných lekárskeho nálezov z oblastí, na ktoré si navrhovateľka sťažuje a svoj posudok aj náležite zdôvodnil.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a rozhodol, že sa vyhovuje jej návrhu a invalidný dôchodok sa jej priznáva. Namietala, že krajský súd vychádzal z nesprávnych záverov posudkového lekára, ktorý určil mieru poklesu jej schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Ďalej uviedla, že má veľké zdravotné problémy s krčnou chrbticou, čo vyplýva z jej zdravotnej dokumentácie. Tieto problémy spočívajú v tom, že má pretrvávajúce bolesti chrbtice a nemôže vykonávať ani bežné domáce práce. Za posledný polrok má s tým spojené aj bolesti hlavy, na čo nemôže užívať lieky, pretože kojí dcéru narodenú 06.07.2015. Do súčasnej doby nemohla podstúpiť žiadnu z možností liečby krčnej chrbtice uvedených v rozsudku krajského súdu práve kvôli rizikovému tehotenstvu a preto sa jej zdravotný stav ani nemohol zlepšiť oproti predchádzajúcemu stavu, práve naopak. Túto liečbu plánuje v blízkej dobe podstúpiť. Čo sa týka horných končatín, má plánovaný operačný zákrok na ľavej ruke, ktorá začína byť nefunkčná. Neustále trpí bolesťami chrbtice, ktoré po pôrode zosilneli a preto ide dňa 14.10.2015 na vyšetrenie k U. F. a lekársku správu dodatočne zašle súdu. Vzhľadom na to, že ochorenie chrbtice navrhovateľku obmedzuje natoľko, že nie je schopná vykonávať žiadnu prácu, malo by byť jej ochorenie kvalifikované tak, že jej zdravotný stav je zhoršený na úroveň invalidity a má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Ďalej navrhovateľka namietala, že príloha č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. plne nevystihuje funkčný dopad a percentuálne ohodnotenie je iba orientačné. Z uvedeného dôvodu tiež navrhla prihliadnúť na § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. a mieru poklesu jej zvýšiť o 10%, lebo má aj iné zdravotné postihnutia - obmedzenie pohybu ľavej hornej končatiny. Jej pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podmieňuje dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav.

Dňa 19.10.2015 bola krajskému súdu doručená fotokópia lekárskej správy o vyšetrení navrhovateľky v Nemocnici Mariánske Lázně s.r.o. zo dňa 14.10.2015 od U. F..

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedla navrhovateľka v odvolaní, nepovažoval za opodstatnené. Na posúdenie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a jeho následkov na schopnosť fyzickej osoby vykonávať zárobkovú činnosť, sa vyžadujú odborné lekárske znalosti. Vo veciach sociálneho poistenia je dokazovanie zverené posudkovým lekárom, a to tak na účely správneho, ako aj súdneho konania. Pochybnosti navrhovateľky o nesprávnom posúdení jej zdravotného stavu sú nedôvodné a vyvolané jej subjektívnym presvedčením, čo nezakladá dôvod na spochybnenie správnosti skutkových zistení a záverov prijatých v správnom konaní. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli ozrejmené príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú. Nebol preto daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Nakoľko navrhovateľka v konaní nepreukázala, že by sa jej zdravotný stav zhoršil v rozsahu odôvodňujúcom určenie vyššej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, nevznikol jej nárok na invalidný dôchodok.

Dňa 13.10.2016 bol odvolaciemu súdu doručený „Posudok o invalidite“, vydaný posudkovým lekárom Okresnej správy sociálneho zabezpečenia Tachov U.. F. J., v ktorom je uvedené, že zdravotný stav navrhovateľky bol prejednaný dňa 22.09.2016 v jej neprítomnosti na základe doloženej zdravotnej dokumentácie a že od 26.09.2014 je invalidná, pričom tento stav trvá. Posudkový lekár na záver konštatoval, že rozhodujúcou príčinou dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu navrhovateľky s najvýznamnejším dopadom na pokles pracovnej schopnosti je zdravotné postihnutie uvedené v kapitole XIII., oddiel E, položka 1, písmeno c) k vyhláske č. 359/2009 Sb. o posudzovaní invalidity, pre ktoré sa stanovuje miera poklesu pracovnej schopnosti 35%.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno vyhovieť.

Kľúčovou otázkou vo veci bolo posúdenie, či odporca a krajský súd správne vyhodnotili lekárske posudky posudkových lekárov týkajúce sa zdravotného stavu navrhovateľky a či navrhovateľka splnila podmienku vzniku nároku na invalidný dôchodok, ktorou je invalidita poistenca.

Podmienkou vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je invalidita poistenca. Za invalidného poistenca sa v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. považuje poistenec, ktorý má pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4, určuje sa v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10%, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania,

skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmienujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav (§ 71 ods. 2, 3, 5 až 8 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Z uvedeného vyplýva, že pre uznanie invalidity sa vyžaduje nielen dlhodobosť nepriaznivého zdravotného stavu, ale súčasne musí ísť o taký nepriaznivý zdravotný stav, ktorý dlhodobo, nielen prechodne podľa poznatkov lekárskej vedy, spôsobuje trvalý pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v miere nad 40%.

Lekársku posudkovú činnosť dôchodkového poistenia vykonáva v zmysle § 153 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. posudkový lekár Sociálnej poisťovne príslušnej pobočky a posudkový lekár Sociálnej poisťovne ústredie. Lekárska posudková činnosť dôchodkového poistenia zahŕňa posudzovanie dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Zdravotný stav navrhovateľky bol opakovane posúdený posudkovými lekármi sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Levica dňa 02.02.2015 a v súdnom konaní posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Levica dňa 18.05.2015 a posudkovou lekárkou sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko v Banskej Bystrici dňa 17.06.2015. Posudkoví lekári zhodne dospeli k záveru, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím u navrhovateľky sú podľa doložených lekárskeho nálezu Choroby podporného a pohybového aparátu, dorzopatia, degeneratívne zmeny na chrbtici a medzistavcových platničkách s miernym funkčným postihnutím s prejavmi nervového a svalového dráždenia (cervikokraniálny a cervikobrachiálny syndróm), slabosť svalového korzetu, obmedzenie pohybu v postihnutom úseku podľa kapitoly XV., oddiel E, položka 3, písmeno b) prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z. z. Tomuto rozhodujúcemu zdravotnému postihnutiu prislúcha miera poklesu 30%.

Navrhovateľka v žiadnom podaní neuviedla konkrétne dôvody, ktoré by spochybňovali závery posudkov a nepreukázala, že trpí takým ochorením, ktoré by znižovalo jej schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť vo väčšej miere, ako bolo stanovené posudkovými lekármi sociálneho poistenia. Aj odvolací súd považoval posudky posudkových lekárov za úplné, presvedčivé a zodpovedajúce kritériám upraveným v zákone č. 461/2003 Z. z., keďže posudkoví lekári sa vysporiadali so všetkými namietanými zdravotnými ťažkosťami navrhovateľky. Pre posúdenie invalidity je rozhodujúci zdravotný stav v čase jeho posudzovania posudkovým lekárom. Nie je podstatné, aký je subjektívny pocit navrhovateľky ani či narušenie zdravotného stavu môže v budúcnosti viesť k ďalšiemu zhoršovaniu. Na tom základe dospel odvolací súd k záveru, že zdravotný stav navrhovateľky zatiaľ nepodmieňuje viac ako 30%-nú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na záver posudkovej lekárky U. B., ktorá v posudku zo dňa 17.06.2015 konštatovala, že „vyšetrenie neurológa dokumentuje funkčnú poruchu krčnej chrbtice bez prejavov koreňového dráždenia... Syndróm karpálneho tunela na pravej hornej končatine bol operačne riešený v 08/2014 - čo mohlo viesť k zlepšeniu trpnutia pravej hornej končatiny... Podľa predloženej dokumentácie má aj syndróm karpálneho tunela na ľavej hornej končatine, ktorý bude tiež operačne riešený, čo by malo zlepšiť funkciu ľavej hornej končatiny." Posudková lekárka tiež konštatovala, že navrhovateľka nevyužila všetky možnosti liečby krčnej chrbtice (intenzívna infúzna, analgetická, myorelaxačná liečba cestou hospitalizácie, obstreky, ozónová liečba a kúpeľná liečba).

Navrhovateľka ani v odvolacom konaní nepreukázala žiadne nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali doplnenie dokazovania.

Pokiaľ ide o lekársku správu o vyšetrení navrhovateľky v Nemocnici Mariánske Lázně s.r.o. zo dňa 14.10.2015 od U. F., ktorú navrhovateľka žiadala zohľadniť v odvolacom konaní, je potrebné uviesť, že odvolací súd na ňu neprihliadol z dôvodu, že v konaní o preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. súd v zásade preskúma zákonnosť tohto rozhodnutia vo vzťahu k skutkovému stavu, ktorý existoval ku dňu vydania napadnutého rozhodnutia

odporcu, teda ku dňu 18.02.2015 (§ 250i ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.), hoci zákon nevyklučuje možnosť, aby odporca na základe ďalších dôkazov prehodnotil svoje rozhodnutie; takáto možnosť však nie je bez ďalšieho dôvodom na opakované posúdenie zdravotného stavu v prípade predkladania novších a novších lekárskeho nálezov a dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia odporcu, ktoré v čase jeho vydania na základe riadneho zistenia skutočného stavu zodpovedalo zákonu.

V súvislosti s „Posudkom o invalidite“, predloženým navrhovateľkou v odvolacom konaní, odvolací súd uvádza, že inštitút invalidného dôchodku je odlišne upravený na Slovensku ako v Českej republike. Ako je uvedené vyššie, v podmienkach Slovenskej republiky sa za invalidného poistenca v zmysle § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. považuje poistenec, ktorý má pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. V Českej republike sa za invalidného v zmysle § 39 ods. 1 zákona č. 155/1995 Sb. o dôchodkovom poistení (ďalej aj len „zákon č. 155/1995 Sb.“) považuje poistenec, u ktorého z dôvodu dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu nastal pokles jeho pracovnej schopnosti najmenej o 35%, pričom tento zákon rozlišuje tri stupne invalidity. Podľa § 39 ods. 2 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. má navrhovateľka invaliditu prvého stupňa (pri invalidite prvého stupňa je pokles pracovnej schopnosti poistenca najmenej o 35%, avšak najviac o 49%).

Ak by aj slovenskí posudkoví lekári dospeli k rovnakému záveru ako posudkový lekár Okresnej správy sociálneho zabezpečenia Tachov, že navrhovateľka má 35%-nú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, táto miera poklesu by nepostačovala na jej uznanie za invalidnú aj na Slovensku. Odvolací súd nemá snahu spochybňovať jej uznanie za invalidnú v Českej republike, avšak v danom prípade je potrebné prihliadnuť na odlišnosť právnej úpravy spočívajúcu v iných podmienkach na priznanie invalidity (najmenej 35%- miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v Českej republike a 40%-ná miera poklesu v Slovenskej republike). Vzhľadom na to, že navrhovateľka sa domáha priznania invalidného dôchodku podľa slovenských právnych predpisov, musí jej zdravotný stav byť posudzovaný slovenskými posudkovými lekármi, ktorým bola táto kompetencia zákonom zverená a títo posudkoví lekári a správne orgány sú povinné postupovať v zmysle slovenského systému sociálneho zabezpečenia vymedzeného zákonom č. 461/2003 Z. z. Navrhovateľka je s ohľadom na skutočnosť, že invalidný dôchodok je štátnou sociálnou dávkou poskytovanou z prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, povinná rešpektovať podmienky na jej priznanie ustanovené slovenským zákonodarcom.

Tak ako krajský súd, aj odvolací súd mal za preukázané, že zdravotný stav navrhovateľky zatiaľ nepodmieňuje invaliditu podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. a že navrhovateľke nevznikol nárok na invalidný dôchodok.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka nebola v konaní úspešná.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.